

**MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ
PROGRAM ŠKOLY
pro školní rok 2018/2019**

Masarykova
základní škola a mateřská škola Brodce,
příspěvková organizace
Rudé armády 300

Obsah

1. Úvod a charakteristika školy

2. Analýza současného stavu

3. Cíle preventivního programu školy

3.1. Cílové skupiny

4. Zásady a formy prevence

4.1. Zásady prevence

4.2. Formy prevence

5. Realizace preventivního programu školy

5.1. Preventivní strategie

5.1.1. Preventivní strategie na prvním stupni

5.1.2. Preventivní strategie na druhém stupni školy

5.2. Metody hodnocení efektivity jednotlivých strategií

6. Úkoly jednotlivých pracovníků školy, zapojení žáků a zaměstnanců do preventivního programu školy

7. Formy spolupráce v rámci prevence

7.1. Spolupráce s rodiči

7.2. Síť kontaktů

7.2.1. Kontaktní místa ve škole

7.2.2. Spolupráce s institucemi

7.2.3. Síť organizací a služeb poskytujících odbornou pomoc, internetové odkazy a poradny

8. Přílohy preventivního programu školy

8.1. Krizový plán – „Co dělat když?“

8.2. Krizový plán řešení šikany

8.3. Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS

8.4. Krizový plán ostatních rizikových jevů

8.5. Vyhodnocení rizikových jevů za školní rok 2017/2018

8.6. Metodické a učební materiály prevence rizikových jevů

1. Úvod a charakteristika školy

Úvod

Preventivní program školy je určen pro žáky, jejich rodiče, pedagogické i nepedagogické pracovníky školy a pro širokou veřejnost.

Charakteristika školy

Školní metodička prevence: Mgr. Hedvika Habadová

Výchovné poradkyně: Mgr. Miloslava Kadeřábková a Mgr. Zuzana Fenclová

Ředitel školy: Mgr. Josef Šimůnek

- Jsme zařízení, které integruje mateřskou školu, základní školu, školní družinu a školní jídelnu.
- Snažíme se předkládat žákům učivo tak, aby bylo přitažlivé, funkční a adekvátně odborné.
- Přírozenou komunikací nabízíme pozitivní prostředí ve škole.
- Integrace základní a mateřské školy umožňuje snazší adaptaci dětí.
- Máme věkově mladý a strukturovaný pedagogický sbor.
- Naprostá většina našich učitelů má předepsanou kvalifikaci.
- Nabízíme rozsáhlou nabídku volnočasových aktivit.
- Žáci mohou v areálu školy (školní hřiště) trávit volný čas i v době mimo vyučování.
- Dokončováním jednotlivých částí sportovního areálu se škola stále více propojovala a propojuje s každodenním životem občanů obce.

V současné době navštěvuje školu 210 žáků. Naše škola je připravena poskytnout odbornou péči těm žákům, kteří mají specifické poruchy učení, žákům v riziku, dále pak žákům s rizikovým chováním a také žákům nadaným.

2. Analýza současného stavu ve škole

Pro zjištění současného stavu využívá škola formu rozhovoru, jehož případné závěry jsou zaznamenávány nebo anonymních odpovědí v rámci sociometrických průzkumů na různá témata – klima ve třídě, spokojenost s atmosférou přestávek apod. Popřípadě mohou žáci spontánně a anonymně reagovat příspěvkem do „černé schránky“ vedle školní kanceláře.

Klima v třídním kolektivu a nácvik sociálních dovedností si každý třídní učitel hlídá sám. V případě řešení nejasností nebo přímo narušených vztahů ve třídě se třídní učitel obrací na výchovného poradce, metodika prevence a společně informují ředitele školy. Všichni třídní učitelé i učitelé bez třídnictví se snaží v celé škole společně budovat pozitivní klima školy. Základním nástrojem k budování dobrých vztahů mezi žáky ve třídě i škole jsou třídnické hodiny a systémová práce v nich. Dále pak školní akce jako jsou exkurze, školy v přírodě nebo školní výlety. Zakládáme si na spolupráci mezi první a devátou třídou. Po celý školní rok jsou žáci deváté třídy takovými průvodci žáků první třídy. Během školního roku jsou rovněž žáci informováni o rizikových jevech v hodinách prvouky, přírodovědy, přírodopisu, biologie člověka, mého zdraví, výchovy ke zdraví, občanské výchovy, základů první pomoci, chemie, zeměpisu, literatury, dopravní výchovy nebo při besedách a konzultacích. Rodiče jsou informováni třídními učiteli o rizikových jevech při konzultacích, rodičovských schůzkách, popřípadě telefonickým nebo jiným kontaktem v případě potřeby u konkrétních dětí.

V rámci analýzy současného stavu prevence se nejčastěji řeší výskyt vysoké absence u konkrétních žáků (řešeno OSPOD MM MB), nevhodné chování žáka k učiteli, náznaky šikany- nejčastěji podezření na ostrakizaci (viz. postup řešení šikany v metodickém pokynu MŠMT - Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)) a dále pak hrubé nebo netolerantní chování žáků mezi sebou.

3. Cíle preventivního programu školy

Cíle preventivního programu školy spočívají především v:

- posilování odolnosti vůči rizikovým jevům,
- poskytování informací všem výše zmíněným skupinám o problematice prevence rizikových jevů, nabízení možností, jak tyto skupiny plně zapojit do vlastní realizace,
- výchově ke zdravému životnímu stylu, podněcování žáků k uvědomění si vlastní zodpovědnosti za své zdraví a za životní prostředí,
- vytváření životních postojů a kvalitního žebříčku priorit s důrazem na život bez návykových látek, násilného, xenofobního a diskriminačního chování,
- rozvoji a podpoře sociálních kompetencí, posilování duševní odolnosti vůči stresu a negativním zážitkům,
- minimalizaci výskytu rizikových jevů,
- vytváření nestresujícího a rovnoprávného prostředí pro přijetí jakéhokoliv žáka,
- vytváření pozitivní motivace pro zapojení všech žáků do školních i mimoškolních aktivit,
- seznamování žáků s tématy, která jsou proti diskriminaci,
- nabízení účasti všem žákům na školních i mimoškolních aktivitách,
- nabízení možností, jak se samostatně rozhodovat a jak vyhledat pomoc při problémech s rizikovými jevy.

1. Krátkodobé cíle – spočívají v budování pozitivních vztahů mezi jednotlivými žáky a v posilování jejich sociálních dovedností formou třídnických hodin, prací s rizikovými jevy v průřezových tématech nebo různými aktivitami v předmětech typu výchova ke zdraví, občanská výchova, moje zdraví, prvouka atd.

2. Střednědobé cíle – zahrnují především snahu o větší zapojení rodičů do dění školy, jejich motivace k většímu zájmu o školu a dále tvorbu vlastních projektů školy.

3. Dlouhodobé cíle – patří mezi ně především výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj a podpora sociálních kompetencí, další vzdělávání pedagogických pracovníků školy. Vytváření dobrého klimatu školy.

3.1. Cílové skupiny

- jsou jimi všichni žáci ZŠ, pedagogové i nepedagogičtí pracovníci školy a rodiče žáků,
- je třeba se zaměřit zvláště na žáky/děti:
 - se zdravotními problémy,
 - se specifickými vzdělávacími potřebami,
 - s riziky,
 - kteří rizikové chování již vykazují,
 - s odlišnou etnickou příslušností, než je ta většinová, u nichž je podstatná integrace do většiny.

4. Zásady a formy prevence

4.1. Zásady prevence

Zásady prevence spočívají v:

- v individuální práci s každou třídou,
- aktivním zapojení třídního učitele,
- kvalitně zpracovaném školním řádu a preventivním programu školy,
- prevenci a řešení šikanování mezi žáky, dle nového pokynu MŠMT z roku 2016 (Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)).

4.2. Formy prevence

Formy prevence jsou:

- úzká spolupráce mezi rodiči, žáky a školou,
- poradenská činnost,
- odhalování specifických poruch učení a chování a následné náprava jako prevence vzniku rizikového jevu,
- vzdělávání v oblasti zdravého životního stylu,
- vyhranění negativního vztahu k návykovým látkám, ale i ke všem skutečnostem ohrožujícím zdravotní životní styl
- práce se třídou, se skupinou
- školní akce (výlety, školy v přírodě),
- projekty a projektové dny,
- sportovní akce a jejich využití pro práci se skupinou,
- nabídka školních i mimoškolních aktivit a jejich využití pro budování pozitivního klima školy.

5. Realizace preventivního programu školy

Preventivní strategie v jednotlivých ročnících je obsažena v ŠVP.

	<u>Předmět</u>	<u>Učivo a téma</u>
1. stupeň	Prvouka	Péče o naše zdraví, lidské tělo, nemoci a úrazy, naše smysly, zdravotnictví, bezpečnost
	Moje zdraví	První pomoc, krizové chování- šikana, týrání, sexuální zneužívání, práva a povinnosti žáka, nebezpečí návykových látek, problematika kouření a hracích automatů, základy sexuální výchovy
	Přírodověda	Nemoci a ochrana zdraví, zdravý životní styl, osobní bezpečí, nebezpečí kouření a drog, poruchy příjmu potravy
	Tělesná výchova	Význam pohybu proti stresu, respekt k pravidlům, zodpovědnost, kooperace v týmu
2. stupeň	Výchova ke zdraví	Vlastní bezpečí, problematika návykových látek, civilizační choroby, zdravý životní styl, poruchy příjmu potravy, sexuální výchova
	Výchova k občanství	Rodina, volný čas, zákony, ústava, školní řád, protispolečenské jevy- extremismus, rasismus, šikana, kriminalita
	Dějepis	Pozitivní vzory osobností, historie užívání drog, protispolečenské jevy v minulosti
	Zeměpis	Výskyt a oblasti pěstování drog, jejich cesta do ČR
	Přírodopis/Biologie	Lidské tělo, péče o lidské tělo, působení návykových látek, zdravý životní styl, základy ekologie
	Chemie	Vznik a výroba návykových látek, složení návykových látek a jejich účinky na lidský organismus,
	Český jazyk	Literární díla a sloh o mezilidských vztazích
	Tělesná výchova	Význam pohybu proti stresu, respekt k pravidlům, zodpovědnost, kooperace v týmu
	Základy první pomoci	Prevence stresu, který při podávání první pomoci vzniká - vhodný nácvik situací
volitelné	Základy společenského chování	Pravidla mezilidských vztahů (rodina, zaměstnání apod.), pravidla komunikace
	Domácnost	Finanční gramotnost (priority ve financích), hygiena nejen osobní ale i práce

Dopravní výchova	Řešení a nácvik modelových situací
------------------	------------------------------------

Všichni pracovníci školy se snaží, aby u žáků docházelo k postupnému zvyšování sociálních kompetencí, a podporují rozvoj jejich komunikačních dovedností. Směřují je k empatickému a diplomatickému řešení všech vzniklých krizových situací. Konkrétně se tento přístup objevuje hlavně během veškerého vyučování – učitelé využívají vždy konkrétní situaci za použití mezipředmětových souvislostí. Dále mají třídní učitelé k dispozici časový prostor třídnických hodin, neformální setkávání během výletů, exkurzí a hlavně třídních akcí. Učitelé do své snahy plně zapojí i rodiče - nejen během třídních schůzek, ale hlavně osobním setkáváním a vzájemnou informovaností při řešení problémů.

- Škola se snaží o vytvoření pozitivního sociálního klimatu, prostoru pro smysluplné využití volného času dětí, o jejich výchovu k zodpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl a snížení výskytu rizikových projevů v chování žáků nabídkou volnočasových aktivit - výukou nepovinných předmětů a zájmových útvarů.
V průběhu celého roku jsou žákům nabízeny další aktivity dle aktuálních potřeb a nabídek institucí, se kterými spolupracujeme.
- Škola ve spolupráci s Policií ČR pořádá besedy s žáky.
- Školní řád je rovněž vnímán jako nástroj prevence. Slouží k nácviku vnímání hranic, mezi kterými se žáci mohou pohybovat, učí se co mohou/nemohou a kdy následuje za daný čin také vhodná represe- trest (Vhodný trest lze chápat jako represí vždy přiměřenou věku, udělenou podle jasných pravidel, např. úkol navíc, úklid způsobeného nepořádku, rozbor nevhodného chování a následná omluva apod.).
Pokud tyto tresty nepřinesou očekávaná zlepšení v chování žáků, následují další výchovná opatření pevně stanovená ve školním řádu.
- Učitelé se snaží v jednotlivých předmětech své žáky vést k samostatnosti, toleranci a zodpovědnosti. Uskutečňují nácvik spolupráce a vhodné komunikaci.
- Všichni žáci, pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci naší školy jsou seznámeni s pravidly první pomoci. V průběhu školního roku jsou pro ně zajišťovány vzdělávací akce. Lékárnička je umístěna ve sborovně. Podrobnější specifikace viz. 9.1. Krizový

plán – „Co dělat když?“

- Problematika různých rizikových projevů chování a reakce na ně bude průběžně zařazována především na třídnické hodiny a do hodin předmětů viz. [tab. č. str.](#)
- Škola bude využívat programů pro boj s šikanou a dalšími rizikovými jevy od PPP, neziskových organizací a výchovných středisek.

5.1. Preventivní strategie

Strategie jsou v podstatě stejné a jejich plnění je vždy úměrné věku, potřebám a sociálním dovednostem žáků.

5.1.1. Preventivní strategie na prvním stupni:

- zdraví (závislostní chování- návykové látky a gambling, environmentální výchova, podpora zdravého životního stylu, poruchy příjmu potravy, riziko extrémních sportů a prevence úrazů, prevence sebepoškozování),
- mezilidské vztahy (společná tvorba pravidel soužití mezi žáky a učiteli, nácvik řešení problémů, komunikace a diskuze, všímání si jednotlivých odlišností mezi žáky a jejich kladné přijímání, přijímání, uvědomování si vlastní osobnosti = prevence šikany, rasismu, xenofobie, vandalismu, sexuálního rizikového chování, záškoláctví, negativní působení sekt apod.),
- dopravní výchova,
- rizika IT technologií (kyberšikana, netolismus, nomofobie).

5.1.2. Preventivní strategie na druhém stupni:

- zdraví (prevence stresu a sebepoškozování, zvládání náročných situací, závislostní chování- návykové látky a gambling, environmentální výchova, podpora zdravého životního stylu, poruchy příjmu potravy, riziko extrémních sportů a prevence úrazů),
- mezilidské vztahy (vzájemné poznávání jedinců v nově utvořených

kolektivech, následná tvorba pravidel a bezpečného prostředí, vhodné chování a komunikace, prevence záškoláctví, rozvoj schopnosti komunikovat a diskutovat, rizika sekt, partnerství a sexualita, posílení osobnosti a rozvoj názorů proti diskriminaci = prevence šikany, rasismu, xenofobie apod.),

- dopravní výchova,
- právo (prevence vandalismu, šikany, rasismu apod.)
- rizika IT technologií (kyberšikana, netolismus, nomofobie).

5.2. Metody hodnocení efektivity jednotlivých strategií

Žáci mají možnost kdykoli vyjádřit svůj názor nebo svěřit problém anonymně do schránky důvěry na informativní nástěnce vedle kanceláře v prvním patře školy nebo mohou využít školní webovou stránku <http://www.zsbrodce.cz/> konkrétně poslední bod obsahu- Dotazy a odpovědi. Další možnosti žákovských stanovisek jsou třídnické hodiny, úvodní měsíční setkání v jídelně (I. stupeň a vedení školy, II. stupeň a vedení školy) nebo podle jejich zájmu či potřeby osobní konzultace.

6. Úkoly jednotlivých pracovníků školy, zapojení žáků a zaměstnanců do preventivního programu školy

- Ředitel školy

Vytváří podmínky pro předcházení vzniku rizikových jevů zejména:

- zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na prevenci rizikových jevů,
- koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním preventivního programu a začleněním školního preventivního programu do osnov a učebních plánů školního vzdělávacího programu,
- řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikových jevů ve škole,
- jmenováním školního metodika prevence pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, případně mu umožní studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikových,
- podporou týmové spolupráce školního metodika, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování preventivního programu školy,
- spoluprací s metodikem prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence, podporou aktivit příslušného obecního úřadu zaměřených na využívání volného času žáků se zřetelem k jejich zájmům a jejich možnostem a spolupráci se zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.

- Výchovná poradkyně:

- poskytuje poradenství při řešení školního neúspěchu, výukových problémů, volbě povolání a dalšího vzdělávání žáků,
- podílí se na tvorbě individuálních vzdělávacích plánů spolu s třídními učiteli a asistenty

- připravuje podmínky pro integraci jednotlivých žáků,
- navrhuje řediteli školy svolávání výchovných komisí, konzultuje problémy s odbornými pracovišti (SPC, PPP).
- Školní metodik prevence

Metodická a koordinační činnost

- koordinuje tvorbu a kontroluje realizace preventivního programu školy,
- koordinuje a podílí se na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci šikany, záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších rizikových jevů,
- metodicky vede činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikových jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.),
- koordinuje přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců – prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti,
- koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikových jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikových jevů,
- kontaktuje odpovídající odborného pracoviště a podílí se na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikových jevů,

- shromažďuje odborné zprávy a informace o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikových jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů,
- vedení písemné záznamy umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnost

- zajišťuje a předává odborné informace o problematice rizikových jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické prevence pedagogickým pracovníkům školy,
- prezentuje výsledky preventivní práce školy,
- získává nové odborné informace a zkušenosti,
- vede a průběžně aktualizuje databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikových jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenská činnost

- vyhledává a orientačně šetří žáky s rizikem či projevy rizikového chování a poskytuje poradenské služby těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťuje péči odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli),
- spolupracuje s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikových jevů u jednotlivých žáků a tříd a podílí se na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikových jevů ve škole,

- připravuje podmínky pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

- Pedagogický sbor

Třídní učitelé

- motivují žáky k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem,

- dbají na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě),

- podporují rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,

- spolupracují se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů,

- podílejí se na realizaci preventivního programu školy a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě,

- zprostředkovávají komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a jsou garanty spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy,

- získávají a udržují si přehled o osobnostních zvláštěnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

Jednotliví učitelé

- začleňují preventivní témata do výuky (viz. ŠVP),

- dílčí problémy a nejasnosti z oblasti prevence rizikových projevů chování konzultují s vedením školy, výchovnou poradkyní a metodikem prevence.

- Žáci

- jsou seznámeni s preventivním programem školy,

- vědí, kde mají hledat pomoc, na koho se obrátit,

- mohou se kdykoli anonymně vyjádřit do schránky důvěry, která je umístěna na informativní nástěnce vedle kanceláře v prvním patře nebo mohou použít školní webové stránky <http://www.zsbrodce.cz/> konkrétně poslední bod obsahu - dotazy o odpovědi.

7. Formy spolupráce v rámci prevence

7.1. Spolupráce s rodiči

- Škola bude spolupracovat s rodiči v oblasti zdravého životního stylu dětí a v oblasti prevence. Tato problematika bude pravidelně zařazována také na program třídních schůzek. Rodičům zde budou nabízeny propagační materiály, týkající se především oblasti drogové prevence a šikany, bude jim sdělen postup školy v případě problémů žáků s drogami. Rovněž zde budou seznámeni s preventivním programem školy a školním řádem.
- Rodiče budou informováni prostřednictvím webových stránek a na třídních schůzkách. Dále mohou využívat konzultací výchovné poradkyně a metodika prevence. Po předcházející domluvě je možná schůzka s kterýmkoliv z pedagogických pracovníků naší školy.
- Výchovná opatření jsou rodičům sdělována písemně.

7.2. Síť kontaktů

7.2.1. Kontaktní místa ve škole

Kontaktní místo ve škole a informační nástěnka, další aktivity:

1. Schránka důvěry – je umístěna u kanceláře školy. Žáci do ní mohou vhadzovat nejrůznější dotazy a svěřit se se svými problémy. Svá trápení mohou sdělovat i anonymně.
2. Webové stránky školy - <http://www.zsbrodce.cz/>
3. Preventivní tým, ev. školní poradenské pracoviště – výchovné poradkyně, zástupce školy a metodik prevence spolu úzce spolupracují při řešení výskytu šikany a individuálně doporučují další postupy při řešení rizikových jevů. Kontakty na dílčí osoby viz. webové stránky školy <http://www.zsbrodce.cz/> .

7.2.2. Spolupráce s institucemi

- Pedagogicko-psychologická poradna
- Policie ČR
- Úřad práce
- Okresní metodik prevence
- OSPOD (Orgán sociálně - právní ochrany dětí)

7.2.3. Síť organizací a služeb poskytujících odbornou pomoc, internetové odkazy a poradny

- **Pedagogicko- psychologická poradna**

Václavkova 1040, 293 01 Mladá Boleslav

telefon: 326 731 066

e-mail: pppmb@seznam.cz

kontaktní osoby:

PhDr. Zdeňka Horáčková a Mgr. Gabriela Luková Sittová

mobil: 731 417 226

- **Linka důvěry SOS a Centrum psychoterapie**

Václavkova 950, 293 01 Mladá Boleslav

telefon: 326 741 481

Fax: 326 741 481

kontaktní osoba: Renata Nekolová

e-mail: linka.duvery-mb@centrum.cz

- **OSPOD**

Komenského náměstí 61, 293 01 Mladá Boleslav

telefon: 326 761 181, 187

e-mail: www.mb-net.cz

- **Protidrogový koordinátor**

Jarmila Sáčomská

Magistrát města Mladá Boleslav, Komenského náměstí 61, 293 01 Mladá Boleslav

telefon: 326 716 123

- **Psychiatrická léčebna Kosmonosy**

Lípy 15, 293 06 Kosmonosy

e-mail: sekretariat@plkosmonosy.cz

- **Resocializační a psychoterapeutické oddělení K 20 a Detox K 20 při
Psychiatrické léčebně Kosmonos**

Lípy 15, Kosmonosy, 293 06

telefon: 326 715 950, 326 715 959 (detox), 326 715 951

kontaktní osoba: prim. MUDr. Veronika Kotková

email: <http://www.plkosmonosy.cz>

- **Helianna o.s. (Občanské sdružení usilující o resocializaci drogově závislých)**

Smetanova 571, 293 01 Mladá Boleslav

telefon: 326 322 817

- **Semiramis o.s.**

Ptácká 162, Mladá Boleslav, 293 01

<http://www.os-semiramis.cz>

Kontaktní centrum Semiramis o.s.

telefon: 326 303 467

mobil: 724 290 697

poradenská linka: 326 303 468

kontaktní osoba: Mgr. Petra Sirotková

Centrum primární prevence Semiramis o.s.

telefon: 326 396 754

e-mail: prevence@os-semiramis.cz

kontaktní osoba: Markéta Exnerová, DiS.

Centrum terénních programů Semiramis o.s.

telefon: 326 329 155

mobil: 728 245 196

kontaktní osoba: Michaela Plocková, DiS.

- **Občanské sdružení Dotyk Mladí Boleslav**

Blahoslavova 9, 293 01 Mladá Boleslav

telefon: 326 731 908

e-mail: dotyk@email.cz

kontaktní osoby: Mirko Tichý nebo Ing. Jan Čančík 326 722 141 a 326 725 444 (byt)

- **Občanské sdružení Prométheus**

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

Masná ulice 55, 293 01 Mladá Boleslav

telefon: 326 322 915

e-mail: rodinna.poradna@oku-mb.cz

kontaktní osoby: Mgr. Věra Ženíšková a Radka Kudláčková

- **Občanské sdružení Jekhetani Luma – Společenský svět**

Nerudova 691/19, 293 01 Mladá Boleslav

mobil: 774 607 840

e-mail: luma@luma-mb.cz

kontaktní osoba: Martina Brzobohatá

Internetové odkazy a poradny:

- www.adiktologie.cz
 - <https://www.linkabezpeci.cz/poradna>
 - www.atlinka.cz (anonymní alkoholicko-toxická linka pomoci)
 - www.bkb.cz (Bílý kruh bezpečí - znásilnění, pohlavní zneužívání, domácí násilí, oběti a svědci trestných činů, přepadení)
 - www.donalinka.cz (pomoc osobám ohroženým domácím násilím)
 - www.drogovaporadna.cz
 - www.minimalizacesikany.cz
 - www.modralinka.cz (linka důvěry)
 - www.nasedite.cz
 - www.odrogách.cz
 - www.koordona.cz (koalice neziskových organizací proti domácímu násilí)
 - <http://www.bohnice.cz/krizova-pomoc>
-
- www.podaneruce.cz
 - www.poradenskecentrum.cz
 - www.sikana.cz
 - www.spondea.cz (krizové centrum)

8. Přílohy preventivního programu školy

8.1. Krizový plán školy – „Co dělat když?“

Řešení přestupků při výskytu rizikových jevů ve škole

Realizace řešení přestupků při výskytu rizikových jevů se, v případě naší školy, která je vesnického typu a není tedy příliš zasažena anonymitou, děje primárně v kompetenci třídního učitele, který dále informuje vedení školy a školské poradenské pracoviště – výchovný poradce/poradci a metodik prevence. Informování vedení školy a školského poradenského pracoviště se děje podle závažnosti problému a to ihned nebo s odstupem nejčastěji jedno dne. Školské poradenské pracoviště zaznamenává popis a návrhy řešení situace. Třídní učitele později informuje vedení školy a školské poradenské pracoviště o úspěšnosti/neúspěšnosti realizace návrhu řešení situace.

- rozhovor s účastníky přestupku, v pořadí:

1. třídní učitel – alespoň s odstupem jednoho dne oslovuje dál vedení školy
2. třídní učitel a vedení školy
3. třídní učitel, výchovný poradce a metodik prevence, popř. vedení školy – shrnutí a zaznamenání popisu a návrhů řešení situace

- nalezení vhodných svědků,

- vlastní vyšetřování školy – spolupráce třídního učitele, vedení školy, výchovného poradce a metodika prevence

- spolupráce s rodinou – podle závažnosti rizikového jevu komunikuje s rodiči třídní učitel, vedení školy, výchovný poradce a metodik prevence

- spolupráce s odborníky a specializovanými institucemi – navrhuje třídní učitel, výchovný poradce a metodik prevence

- výchovná opatření – navrhuje třídní učitel a schvalují všichni pedagogičtí pracovníci v rámci pedagogických porad, v případě naléhavosti situace je svolána mimořádná porada

- nahlášení policii – v kompetenci vedení školy.

Řešení úrazu

Žáci jsou primárně informováni o povinnosti nahlášení každého úrazu ve škole nebo na školní akci dozorujícím nebo třídním učitelem, případně komukoli z pracovníků školy. Dospělá osoba zajistí první pomoc a vše ohledně situace zaznamená do knihy úrazů, která je uložena ve sborovně druhého stupně v poličce nad velkou tiskárnou/kopírkou. Dále dospělá osoba neprodleně kontaktuje zákonného zástupce žáka. V případě úrazu, který si žádá rychlé odborné lékařské ošetření, kontaktuje dospělá osoba okamžitě rychlou lékařskou pomoc a zajišťuje doprovod do zdravotnického zařízení. V případě potřeby personální pomoci při řešení úrazu se dospělá osoba obrací na kancelář školy. Lékárnička je ve sborovně na zdi poblíž chladničky.

8.2. Krizový plán řešení šikany

Pro zpracování krizového plánu šikany byly využity přesné postupy dané MŠMT v metodických pokynech z roku 2016 (Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT-21149/2016).

Masarykova základní a mateřská škola, příspěvková organizace	
Dodatek ke školnímu řádu a k preventivnímu programu školy – Prevence a řešení šikanování mezi žáky	
Vypracoval (a):	Mgr. Hedvika Habadová
Schválil (a):	Mgr. Josef Šimůnek
Platnost:	permanentní

1) Charakteristika šikanování

Jako šikanování označujeme jakékoli chování, které vede k ublížení, ohrožení, zastrašení nebo zesměšnění žáka, ev. skupiny žáků. Jedná se fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, dále slovní útoky v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Je možný výskyt i sexuálního obtěžování nebo útoků prostřednictvím nevyžádaných emailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na webové stránky nebo po školním areálu, popřípadě i pořizování fotografií a videonahrávek bez souhlasu vybraného objektu. Mezi projevy šikany patří i organizované demonstrativní přehlížení a vyčleňování z kolektivu (ostrakizace).

2) Postupy při řešení šikanování

Kvalifikovaný odhad stádia a formy šikanování je účinným a bezpečným řešením případu šikanování. Jestliže řešíme všechna stádia šikanování, je potřeba, aby pracovník, který zjistil přestupek:

- zajistil především ochranu obětí.
- zajistil případné svědky a vyslechl jejich výpovědi.
- vyslechnul agresora, pokud je v dosahu.
- předal zprávu třídnímu učiteli, vedení školy, výchovnému poradci a metodikovi prevence.

V případě pokročilé šikany ředitel školy zabezpečí spolu s výchovnými poradci postup, který se stane závazným programem všech pracovníků školy. Při řešení pokročilých brutálních a kriminálních projevů šikany má škola povinnost spolupracovat s odbornými externími pracovníky nebo sít' dalšími institucemi:

- pedagogicko – psychologickou poradnou,
- orgány péče o dítě,
- střediskem výchovné péče,
- Policií České republiky.

Spolupráce musí být cílená na ochranu oběti a řešení případných psychických problémů, ale i na řešení problémů agresora s cílem zjistit příčiny jeho jednání a dále pak na nápravu vzniklé situace.

3) Výchovná opatření

V případě počátečních stádií šikany pracujeme s agresorem a sledujeme jeho jednání. Opakovaně s ním hovoříme a případné přestupky rozebíráme bez následných kázeňských opatření. Stejný postup je třeba volit i při projednávání postojů žáků, kteří šikanování přihlíželi, ale nezasáhli.

V situaci, kdy působení školy není účinné, podá ředitel školy návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou.

V případech, které naplňují podstatu trestných činů, doporučí ředitel školy rodičům žáka dobrovolné umístění do pobytového zařízení střediska výchovné péče nebo diagnostického ústavu.

4) Spolupráce s rodiči

Jestliže je podnět k šetření případu šikany podán ze strany rodičů postiženého žáka, je nezbytné informovat vedení školy. Ředitel školy ve spolupráci s třídním učitelem, výchovným poradcem a metodikem prevence neprodleně zahájí šetření. Pokud případ šikanování šetří škola, je povinna informovat rodiče obětí i agresorů o průběhu i výsledcích tohoto šetření písemně, případně vyvolat osobní jednání a průběh jednání zapsat.

Ředitel školy je zodpovědný za průběh šetření i řešení. Všichni zúčastnění pracovníci školy jsou povinni doložit podklady pro rozhodnutí ředitele.

5) Příklady nepřímých a přímých symptomů šikanování

1. Nepřímé – varovné symptomy šikanování, např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Na těle má odřenin, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům a nově zařazeným do třídy, neboť přízrakovací konflikty nejsou vzácností!

2. Přímé symptomy šikanování, např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským a nenávisným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.

- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

6) Rodičům žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje zlobu i vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.
- Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

7) Stádia šikanování (podle Michala Koláře 1990, 1996, 1997, 2000 aj.)

První stadium: vyloučení jedince z kolektivu (ostrakizmus)

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou žáci „vyloučení z kolektivu“ sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce mírná fyzická agrese.

Třetí stadium: vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů- „úderné jádro“. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem vyloučení z kolektivu. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

8.3. Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS

Vzhledem ke skutečnosti ze dne 21. března 2017, kdy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schválilo pravidla prevence práce s žáky s PAS za účelem zajištění jejich bezpečnosti a ochrany jejich zdraví, byl vytvořen materiál, který je samostatnou přílohou č. 22 dokumentu MŠMT „Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže“ č. j.: 21291/2010-28. Samostatnou přílohou je návrh struktury a obsahu formuláře „Krizový plán pro případ předcházení vzniku problémových situací u žáků s PAS ve školách či školských zařízeních“. Tento krizový plán je přímo dostupný na adrese <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/dodrzovani-pravidel-prevence-vzniku-problemovych-situaci> .

S obsahem tohoto krizového plánu byli všichni (vedení školy, třídní i netřídní učitelé a další pedagogičtí pracovníci) řádně informováni.

8.4. Krizové plány ostatních rizikových jevů

Pro krizové plány jednotlivých rizikových jevů využíváme přesné postupy dané MŠMT v metodických pokynech na adresách:

- <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>,
- <http://www.zivot-bez-zavislosti.cz/co-delat-kdyz/> a
- <http://www.prevence-praha.cz/> .

Jedná se o následující rizikové jevy:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- b) záškoláctví,
- c) sebepoškozování,
- d) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, nomofobie, gambling
- e) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů

- f) spektrum poruch příjmu potravy,
- g) negativní působení sekt,
- h) sexuální rizikové chování.

Vedení školy, třídní učitelé i netřídní učitelé a další pedagogičtí pracovníci byli řádně informováni o krizových plánech rizikových jevů na adresách:

- <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny> ,
- <http://www.zivot-bez-zavislosti.cz/co-delat-kdyz/> a
- <http://www.prevence-praha.cz/> .

8.5. Vyhodnocení rizikových jevů za školní rok 2017/2018

Masarykova základní a mateřská škola Brodce, příspěvková organizace

Dodatek k preventivnímu programu školy – Vyhodnocení prevence rizikových jevů	
Vypracoval metodik prevence:	Mgr. Hedvika Habadová
Schválili:	ředitel školy: Mgr. Josef Šimůnek výchovné poradkyně: Mgr. Zuzana Fenclová (I. stupeň) Mgr. Miloslava Kadeřábková (II. stupeň)

- Prevencí rizikových jevů na škole byla pověřena Mgr. Hedvika Habadová.
- V prevenci rizikových jevů se vycházelo z preventivního programu školy.
- Nejvíce řešené rizikové jevy za školní rok 2017/2018
- Škola soustavně spolupracuje s pracovníky OSV MM MB a s PPP MB.
- Během školního roku byly žákům nabízeny volnočasové aktivity:

Kroužek
Keramika (1. - 2. roč.)
Keramika (3. - 9. roč.)
Modelářský kroužek (2. - 9. roč.)
Hra na kytaru (2x týdně)
Agroenvironmentální kroužek při SOU Horky n/J (3. - 9. roč.)

- Žáci školy absolvovali tyto akce:

Projekty a projektové dny:

Knih- můj přítel, škola je zapojena do projektu Ovoce do škol

Exkurze:

ZOO Chleby

Kulturní akce:

Den otevřených dveří školy (90. výročí), Kouzelník a bublinky, dýňování

Vzdělávání:

Pernštějní,

8.6. Metodické a učební materiály prevence rizikových jevů

DVD:

Řekni drogám ne!, Pravda o drogách, Cesta ke ŠTĚSTÍ, Štěstí přeje připraveným, Sexuální výchova, Seznam se bezpečně, DOPRAVNÍ VÝCHOVA- výukový program

LITERATURA:

Ústava České republiky

Trestní zákon

Zákon o trestním řízení soudním

Práva jsou pro všechny, Nadace Naše dítě 2003

Průvodce dětského svědka v trestním řízení

Ahoj, ÚMLUVO- Výklad Úmluvy o právech dítěte, Parta

Výchova ke zdravému životnímu stylu, Fraus

Výživa ve výchově ke zdraví, Ministerstvo zemědělství

Občanská výchova, Fraus

Občanská výchova, Fischerová a kol.

Občanská výchova, Práce

Občanská výchova pro ZŠ, Fortuna

Občanská výchova, Olomouc

„Hravá“ Občanská výchova, Taktik

Výchova ke zdraví- zdravý životní styl, Fortuna

Rodinná výchova 1, 2- zdravý životní styl, Fortuna

Pracovní texty pro hodiny občanské výchovy, Fortuna

Etická výchova, Fraus

Psychologické testy pro kluky a děvčata, Portál

Šance pro rozvoj- Bohouš a Dáša, Člověk v tísni o.p.s.

Na stopě- Bohouš a Dáša, Člověk v tísni o.p.s.

Náš společný svět, Člověk v tísni o.p.s.

Kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí „Co dělat...“, Centrum pro bezpečný stát o.s.

Červené uši, Uzel a Malúš

Návykové látky – Romantické období končí, Sportpropag a.s.

Terezín- místa utrpení a hrdinství, Památník Terezín

První pomoc není věda, Český červený kříž

Základní norma zdravotnických znalostí, Český červený kříž

Standardy první pomoci, Český červený kříž

V Brodcích 25. září 2018

Výpracovala: Mgr. Hedvika Habadová